

ERDELYI ÚJLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVELTETTSÉGI,
KÖZGAZDASÁGI,
HITELTUD.

20
LEJ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1934. IX. 21. :: XXIII. évf. 27 sz. :: 20 lei

TARTALOM:

ipőt csinálunk, hogy kenyeret adjunk, — mondja
arkas Mózes, a Dermata-művek vezérigazgatója. —
ezérkari portrék: Gróf Porcia Lajos, Tauszk Jenő,
r. Raicu Aurél. — A bucurești orosz követség palotá-
ról letűnt az utolsó cári sas. — Franz-Mramor Irma
ngysikerű hangversenye a laibachi rádióban. —
Agrázóc utazás a 3-as számú autobuszon végálló-
kától végállomásig. — Uzsoraárak lakadtak a gyű-
léselőkiallítás nyomán. — Egy eset azon házasságok
özál, amelyek az égben köttetnek. — Hitler-zsidók a
rogkereszt árnyékában. — A multimilliomos Élias-
milia tündöklése és bukása. — Konleránsz a hang-
ersenyszezon elé és nélkülözhetetlen tudnivalók a
özönségről. — Ok még nem tudják. — Mozi, stb.

I. Schutz

posztóáru-
nagykeres-
kedés.

A R A D,
Bulev. Regina Maria

**Egészen
röviden:**

az

Erdélyi Élet

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap!

Olvassa és terjessze!

XXIII. ÉVF. 27. SZ.
1934 SZEPT. 21.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizot-
tak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Cipőt csinálunk,

**hogy kenyeret adjunk, — mondja
Farkas Mózes, a Dermata-művek
vezérigazgatója**

(A r a d.) Három eseményt helyezünk egymás mellé. Ez a három esemény szervesen kiegészíti egymást és a jövőnek biztató ragyogását jelenti a mi kisebbségi életünkben. Nem a határokon túl, nem Genfben a nemzetek szövetségének városában történt a három jelentős esemény, hanem itthon nálunk.

Az egyik az, hogy a timișoara-i revíziós bizottság megsemmisítette az oradeai városi tanács ama határozatát, amellyel a városi üzemek kisebbségi tisztveselőit és munkásait elbocsátotta és helyüket hozzá nem értő román nemzetiségűekkel töltötte be. A jogtalanul és minden törvényes alap híján elbocsátott kisembereknek adott igazat ez a felső közigazgatási fórum, amely nemcsak a szigorú jog és alkotmányosság alapjára helyezkedett, de emberi mértékkel is mérte a méltányos igazságot. És amikor Oradea jogi megbizottja érzelmi momentumokra hivatkozott, az aradi törvényszéktől Timișoarára kinevezett Ianculescu elnök olyan indokolással támasztotta alá a megsemmisítő ítéletet, hogy azt nemcsak márványba kellene vésní, hanem minden rendű és rangú politikai és nemzetiségi tuzlónak könyv nélkül kellene megtanulnia. Az indokolásban röviden ezt mondta Ianculescu elnök, a tárgyilagos, igazságos és emberségesen érző bíró mintaképe:

„Az alkotmány nem is többségi és kisebbségi állampolgárt, csupán román állampolgárt ismer. A törvény előtt minden román állampolgár egyforma és egyenlő védelemben részesül”.

Ez a két mondat olyan alapvető igazságot fejez ki, amelyet hiába igyekszik megdönteni a tulzó sovinizmus és elfogult türelmetlenség. Ez az igazság szilárd fundamentuma a kiépülő és fejlődő Romániának.

A másik esemény hasonló. Az oradeai királyi ítélőtábla megsemmisítette az államvasutak intézkedését, amellyel megfosztott kenyérétől egész sereg magyar vasutast csak azért, mert nyelvvizsgán nem tudtak a nehéz és komplikált kérdésekre precíz román nyelven megfelelni. Ezeket a szerencsétlen embereket a CFR-nek most vissza kell helyeznie állásukba, ahonnan csakis fegyelmi ítélet alapján mozdíthatók el.

Az oradeai ítélőtábla ítéletét azzal indokolta meg, hogy az államnyelv nemtudása nem megfelelő ok arra, hogy állásából bárkit is el lehessen bocsátani anélkül, hogy az illetőt megfelelően kártalanítsák.

Mindkét esetben közalkalmazottaknak szolgáltatott igazságot a felsőbb bíróság az elfogultsággal szemben és ez örömmel tölt el minden kisebbségi embert annál is inkább, mert most már megnyugodhatnak azok, akiknek feje felett ott lebeg az elbocsátás Demokles-kardja. Nyugodtak lehetnek, mert megvédi szerzett jogaikat a bíróság.

A harmadik eset szomorúan jellemzi azt a kisebbségellenes tendenciát, amely mostanában a nemzeti munka védelméről szóló törvény tudatos és célzatos félremagyarázása következtében a gazdasági élet minden ágában veszélyezteti a kisebbségekhez tartozó alkalmazottak és munkások egzisztenciáját. Egyes gazdasági ágakban valószínűsítő üldözés formáját vette fel ez a tendencia, amely Clujon például kimondhatatlan rémületet keltett. Híre kelt ugyanis, hogy az ottani Dermata-cipógyár igazgatósága néhány hét óta tömegesen teszi uccára a kisebbségi tisztviselőket és munkásokat, mert a nemzeti munka védelméről szóló törvény kötelezőleg írja elő a román nemzetiségű alkalmazottak alkalmaztatását nyolcvan percent arányban. Hiába igyekeztek a felizgatott kedélyeket megnyugtani olyanok, akik ismerik a törvényt, amely a 80 százalékos arányu alkalmaztatást román állampolgárokra írja elő és nem tesz különbséget román és nem román között, a megrémült emberek nem tudtak megnyugodni.

Szeptember 22.

Szeptember 22.

Maróth Annie

zongora és előadó-estje

a Minorita Kulturházban.

A koncert keretében
szabadelőadással szerepel

Markovits Rodion, a kiváló író.

Jegyek olcsó árban Sándor Ferenc könyvkereskedésében

Féltük a kenyerüket, a családjuk egzisztenciáját, a gyermekeik jövőjét.

Most azután maga Farkas Mózes, a Dermata-gyár európai látóköri vezérigazgatója nyilatkozik és

a leghatározottabban kijelentette, hogy nemzeti hovatartozása miatt soha egyetlen tisztviselőt munkást el nem bocsátott és nem is fog elbocsátani, mert erre nincs törvényes intézkedés.

És mondott még mást is Farkas Mózes vezérigazgató. Amiket mondott, programja lehetne minden romániai gyár vállalatnak. Ime:

„Minden új gyárkémény, amely ebben az országban emelkedik, életlehetőségeket nyújt a népnek és ezen túl értékes tényezője az állam gazdasági fejlődésének is. Egy ilyen tisztára ipari és nemzetgazdasági alakulatot semmi szín alatt sem szabad politikai csaták területére vinni, mert a következmények előre láthatók.

Mi dolgozunk anélkül, hogy megfélemedkeznénk, hogy Románia határai között élünk... Mi cipőt csinálunk, hogy kenyér legyen és kenyeret adunk, hogy cipő legyen”.

Ennél pregnansabban nem fejezték még ki a nemzeti ipar célját. Nem okvetlenül szükséges a többségi nyelv tökéletes tudása ahhoz, hogy valaki kifogástalan cipő-felsőrészt tudjon készíteni, vagy pedig a gépházból kitalicskázza a köszén-salakot. Az elvégzett munka a fontos és nem a nyelvtudás. Románia gazdasági életét nem nyelvizsgákkal fogják fellendíteni, hanem csendesj de annál intenzívebb munkával, amely csakis akkor nemzeti, ha az egész ország érdekeit szolgálja.

Ez a három egymás mellé helyezett eset a kisebbségi fronton bizonyára a bizakodásnak ad helyet és elüzi a csüggedést és a bizonytalan holnaptól való rémületet.

Fodorné és Weinfeldné

speciális kozmetika. Strada Alexandri No. 3.

!! Összes szépséghibák szakértői kezelése. - Tanítványok kiképzése. !!

HIRDETMÉNY. Minthogy utóbbi felhívásainak közzététele óta olyan nagy számban jelentkeztek a betétesek, hogy az egyezség eléréséhez szükséges összeg aláírása elérhetőnek látszik és miután nem akarjuk, hogy ez a kitűzött határidő rövidségén muljék — ennél fogva az egyezségi ajánlat elfogadásának határidejét f. évi szeptember hó 22-ig meghosszabbítjuk.

Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár rt.

Vezérkari portrék

Arad politikai, társadalmi, művészeti és közgazdasági életéből. (Cikksorozat)

Az egyetlen Aradon élő mágnás, akinek családja a legrégibb főnemesi családok közé tartozik. Gróf Porcia Lajos olasz származású. A család törzse ma is Olaszországban él és a család legidősebb tagját a hercegi cím illeti meg. Gróf Porcia Lajos a

Gróf Porcia Lajos grófi családnak Magyarországra szakadt és magyarrá lett ágához tartozik.

Évtizedek előtt, mint katonatiszt került Aradra, ahol megnősült. Felesége, néhai Fábian Lajos kuriai bírónak, az aradi törvényszék nagynevű elnökének leánya. Gróf Porcia kilépett a hadsereg kötelékéből és Aradon telepedett meg, ahová rokoni kötelek fűzték.

A szimpatikus mágnás minden tekintetben különbözik a köztudatban ülő mágnás fogalmától. Visszavonult, csendes és harmónikus életet él gyönyörű lakásában, értékes festményei, szőnyegek és disztárgyai között. Ugy a gróf, mint gyengédlelkű hitvese kedvelik a művészeteket, de elsősorban a zenét, amelynek valósággal rajongói. A gróf lelkes tagja a filharmóniai társaságnak. Pártolója irodalomnak és színháznak is. Évtizedekig bérlője volt a színházban a baloldali proscénium-páholy-nak, amely egy-egy forró hangulatu premieren találkozóhelye volt Arad előkelő köreinek.

Gróf Porcia sohasem szerepelt a nagy nyilvánosság előtt. Az egyénisége mindig irtózott a hangos fórumtól. Közszereplés helyett produktív munkát végzett és végez most is: gazdálkodik a birtokán. Szinte fanatikusa a munkának, amelyben kielégülést keres és talál. Egyik legképzettebb gazdája a megyének és számos mezőgazdasági kiállításon kapott díjat és elismerést. Arad közönsége megbecsüléssel veszi körül ezt a szerény embert, aki régi, történelmi név viselője és mégis egyszerű polgárember.

Néhány évvel ezelőtt az Aradmegyei Takarékpénztár igazgatósága azzal a meglepetéssel szolgált a pénzüpiacnak és ügyfeleinek, hogy a már betegeskedő Fodor Gyula vezérigazgató mellé ügyvezető igazgatónak

meghívta Timișoaráról Tauszk Jenőt, egy ottani pénzüintézet főtisztviselőjét. Hamarosan kiderült, hogy az

Tauszk Jenő Aradmegyei Takarékpénztár igazgatósága — amint mondani szokás — „jó fogást csinált”. Tauszk Jenő új munkakörében rövidesen beigazolta, hogy az igazgatóság érdemes szakembert választott a felelősségteljes pozíció betöltésére. Ugy dolgozott ez a csendes, halkszavú pénzüember, hogy mindenki csodálkozott rajta. Rövid idő alatt nemcsak ismerte a pénzüintézet egész ügykezelését, hanem a személyes érintkezés révén megismerkedett Arad kereskedelmi és ipari

Legjobb, legszebb, legolcsóbb romániai rajzgyűjtemény
ÉLES L. cégnél Strada
Bratlanu

tényezőivel is. Fodor Gyula nyugalomba vonulása után szinte magától értetődött, hogy az igazgatóság Tauszk Jenőt nevezi ki vezérigazgatóvá, ami csak címet jelentett, de nem munkatöbbletet, hiszen már eddig is ő vezette a nagymultu pénzüzet ügyeit.

Nagykonceptióju és nagy tudásu szakember Tauszk Jenő vezérigazgató, akihez kereskedők, iparosok és más foglalkozásuak is ugy járnak tanácsért, mint egy órákulumhoz. És Tauszk Jenő, ez a kellemes módoru, sztmpatikus és nagy tudásu férfi türelemmel végighallgat mindenkit és mindenkinek tanácsot ad, amely rövid és talpraesett.

Tauszk Jenő hivatásának él, azért is nem találkozunk nevével a nyilvánosság előtt. Ami szabadidőt szakít magának, azt olvasással tölti el. Tekintélyes könyvtárában nemcsak szakkönyvek vannak, hanem szépirodalmi művek is. Ez a kiváló bankember csak akkor tudja majd érvényre juttatni képességeit, amikor a gazdasági viszonyok megjavulnak. De a mostani helyzetben is körültekintéssel vezeti pénzüzete ügyeit.

A nemzeti-parasztpárt fiatalabb generációjának egyik nagy igérete dr. Raicu Aurél aradi ügyvéd, volt polgármester. Akik ismerték az apját, néhai Raica Sebőt, a Victoria Takarékpénztár közszeretben állt vezérigazgatóját, azok nem fogják megvonni **Dr. Raicu Aurél** rokonszenyüket a fiutól sem. Az apa lelkes román volt. Az akkori időkben is bátran vallotta magát nemzeti-pártinak, de a szorosan vett pártpolitikában nem vett tevékeny részt. Eppen ezért nemcsak román körökben tisztelték, hanem igen sok barátja volt a magyarok között is.

A fiu, dr. Raicu Aurél örökölte nagynevü apjának ezt a tulajdon-ságát. Lelkesen és olyan fanatikusan kitart meggyőződése mellett, hogy nem törődve az esetleges következményekkel, otthagya az anyapártot, amikor az ugynevezett Marsieu-csoport kivált belőle. Pedig ekkor sokat kockáztatott a fiatal dr. Raicu, hiszen a nemzeti-parasztpárt éppen kormányra került és két kézzel osztogatta hűséges támaszainak a jobb-nál-jobb falatokat. Dr. Raicu Aurélt nem tudta eltántorítani meggyő-ződésétől senki és semmi. Amikor a timișoarai reviziós bizottság a Lu-țiai-tanácsot visszahelyezte Boțjok polgármester alatt, dr. Raicu vissza-kapta alpolgármesteri állását, amelyet a Luțai-rezsim alatt betöltött. Most igen érdekes helyzet állt elő a torony alatt. A polgármester a kor-mányon levő nemzeti-parasztpárt exponense volt, az egyik alpolgár-mester pedig a disszidens dr. Raicu.

Dicséretére legyen mondva, dr. Raicu mint alpolgármester sohase vitt politikát működésébe. Szemei előtt mindig a város érdekei lebeg-tek és ezeket szolgálta mint alpolgármester. Ebben a minőségben nem politizált és ezt megbecsülték benne a város polgárai, akik nemzeti és vallási különbség nélkül nagyrabecsülték. Dr. Raicu Aurél most csak ügyvédi gyakorlatot folytat. De el fog jönni az idő, amikor megint ott lesz, ahol képességeit ki tudja majd fejteni. Dr. Raicu Aurél a jövő embere.

Értiszedek alatt szerzett országos hírnév garantálja, hogy a legelegánsabb, legjobb kivitelű férfi és női cipők készülnek megrendelésre
V á r h o l L á s z l ó cipőkészítő üz. mben.
Arad, strada Bratlano

A bucurești orosz követség

palotájáról letűnt az utolsó cári sas

(București.) A főváros elegáns főútján, a Calea Victoriein csendes ház áll. A homlokzata valamikor ragyogóan pompás volt. De már régen megszűnt a ragyogása. Csupán az épületnek hatalmas vonalai jelzik, hogy a ház lakói valamikor igen jelentős szerepet játszottak. Tény, hogy ennek az épületnek megvan a maga története. Ez a történet most bezárult.

Évtizedeken át minden délelőtt előkelő megjelenésű, szürke szegletes szakállu férfi hagyta el az épületet. Kilépett a vasrácsos kapun, amelyet ütött-kopott kétfejű sas díszít és beszállt a régi, hatalmas autóba, amely annak idején jókora summába kerülhetett. Az elegáns ur a városba hajtatott, ahol ügyeket intézett.

Különös ügyek voltak ezek. Egy halott ember megbízásából intézte őket. A halott pedig nem volt más, mint a minden oroszok cárhoja, II. Miklós. A szegletes szakállu öregur az utolsó cári követ volt Bucureștiben, de valószínűleg az egész világon az utolsó. Az épület, amelyből az öregur éppen az imént távozott, a követségi palota. Még látható rajta a letűnt kor császári jelvénye. A tágas épület és a mögötte elterülő hatalmas kert régi orosz föld, a mérhetetlen cári birodalom végső maradéka. A bucurești követ, Poklewski-Koziell öxcellenciája az utolsó cár meggyilkolása után is megmaradt azon a helyen, amelyet II. Miklós cár rábizott és amelyről véleménye szerint csakis a cár hívhatja vissza. A bucureștii kormány annyiban honorálta ezt az álláspontot, hogy diplomáciai fogadtatások alkalmával Poklewski-Koziell is kapott meghívót és a sorrendben az ország megnevezése nélkül az utolsó helyre került. Csupán néhány beavatott ember tudott erről, másoknak fel sem tűnt a dolog.

A kormány nélküli és hazátlan követ a háboru kitörése előtt Bucureștiben a legjelentősebb és legbefolyásosabb emberek közé tartozott. Ő hozta létre 1915-ben Románia és Oroszország szövetségét és ezzel el is döntötte Románia állásfoglalását. Az orosz forradalom diadala után Poklewski-Koziell csak Nansen-utleveleket állított ki és anyagi erejéhez mérten támogatta szükségét szenvedő, emigrált honfitársait. Ettől kezdve csak ritkán szerepelt a nyilvánosság előtt. Kifelé mindössze abból állt diplomáciai tevékenysége, hogy minden ujonnan alakult román kormányfejnél leadta névjegyét és néha résztvett diplomáciai bankettekben.

És most ennek a kevés dicsőségnek is vége. Románia felvette a diplomáciai kapcsolatot Szovjetországgal,

amelynek első bucureştii követe rövidesen meg is érkezik. Ezzei a „szürke excellenciás ur” államférfiúi kariérje befejeződött. Nehéz szívvel kell elhagynia Poklewski-Koziellnek a Calea Victoriein levő palotát, amelyre az orosz forradalom kitörése után tizenhét évig mint a „dicsőséges” cári birodalom utolsó darabkájára vigyázott.

Beszéltek arról, hogy Poklewski-Koziell nem akarta elhagyni a követséget és ezzel a román kormányt abba a kinos helyzetbe hozta, hogy erőszakkal eltávolítja onnan. Ez azonban nem felel meg a valóságnak. Ezt csak a szenzációra éhes ujságok találták ki. Poklewski-Koziell, aki oly csodálatraméltó szívossággal kitartott a helyén, nem engedte a dolgokat botránnyá elfajulni. Az, hogy távozása előtt rendbeszedte íróasztalát és több iratot biztonságba helyezett, csak természetes dolog. Ez volt az utolsó szolgálat, amelyet császári gazdájának tenni tudott.

A Calea Victoriei csendes épülete még csendesebb és elhagyatottabb lett. A rozsdás cári sas néhány nappal ezelőtt eltűnt a rácskapuról. Hogy a szovjet-követ elfoglalja-e a régi követségi palotát, még kérdéses. Ezen a helyen a Calea Victoriei oly keskeny, hogy a forgalom mindig megakad. Bucureşti új polgármestere kiakarja szélesíteni a főutat. Ebben az esetben az orosz követségi palota is csákány alá kerül és a szovjet-követség máshol üti fel tányáját.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Franz-Mramor Irma

nagysikerű hangversenye a laibachi rádióban

Azokkal a nagyszámu aradi rádióhallgatókkal együtt, akik a külföldi studiók műsorát szeretik élvezni, a napokban magamnak is örömteljes meglepetésben és nagy műélvezetben volt részem. Az egyik este a pompás műsorai és kiváló művészei révén híres laibachi rádió szpikerje, az aradiak előtt jól ismert Franz-Mramor Irma urasszonynak, a nagysikerű Gellinek-operaesten feltűnt kiválóan képzett operaénekesnőnek hangversenyét konferálta be. A széphangu, tökéletes muzikalitású fiatal operaénekesnő, akit sikerült rádió-koncertje alkalmából a jugoszláviai napisajtó a művésznő arcképével diszitett külön cikkben elismert az „Oberon” bravuros Óceán-áriáját, a „Tosca” mélyen meg-rázó nagyáriáját, a „Tannhäuser” hatalmasan fölépitett Erzsébet-imá-ját, a „Bolygó hollandi” híres Senta-áriáját és a „Parasztbecsület” Santuzza-áriáját adta elő azzal a bensőséggel, cizelláltsággal és biztonsággal, ami ennek a zenei tehetségnek sajátja. Laibach közönségét, kö-reit, nagyhirű szigorú zenekritikusait annyira elregadta a pompáshangu aradi operaénekesnő hangversenye, hogy a magas művészi nivóju laibachi operaház igazgatósága a szezon folyamán adandó több nagy opera női főszerepére óhajtja szerződtetni.

Dr. Mezei Zsigmond

„Megrázó” utazás

a 3-as számú autóbusszon végállomástól
végállomásig

(A r a d.) A közelmúltban dolgunk akadt a Mosoczytelepen. Gyalogszerrel nem akartuk megközelíteni azt a szerencsetlen városrészt, amely tulgazdag a be nem váltott ígéretekben. Nem akartuk gyalog megközelíteni, mert a vasuti viadukt helyén levő imbolygó deszka-alkalmatosságra mégsem mertük rábizni életünket. Inkább a 3-as számú autóbusszra bízunk. Ez bonyolítja le a közúti forgalmat a város és Grădiște között. Utólag sajnáltuk, hogy az autóbusszra bízunk életünket. Talán mégis tanácsosabb lett volna a rozoga repülő-hidon átkelni. De tartunk sorrendet.

A színház-épület sarkán levő végállomásnál kezdtük meg grădiștei expedíciónkat. A Radnai-utig simán ment az utazás. Ezen a főútvonalon nagyszerű aszfalt-uton bonyolódik le az autóbusszforgalom. Itt-ott akad ugyan kisebb-nagyobb kátyu, amelyen ugrásszerűen halad át az autóbussz és az ember majdnem arccal zuhan a vizavija ölébe, de hát az ilyen csekélységet nem szabad komolyan venni. Az edzett autóbussz-utas az ilyesmit már megszokta. A Radnai-uton is tűrhető az út egészen addig az uccáig, ahol az autóbussz éppen a viadukt miatt belefut a zegzugos uccából álló Mosoczytelepre. Egészen a mozi épületig még csak hagyján. De már

**a mozitól a vámháznál levő végállomásig utazni,
valóságos istenkisértés.**

Az út száraz időben olyan hatalmas gödrökkel van fodorodva, mintha pergőtűzzel separték volna végig ezt a frontot, ahol mély tölcéserek sorakoznak egymás mellé. Az isteni gondviselés különös kegyelmének köszönhető, hogy a két jobbsorsra érdemes 3-as autóbussz még nem fordult fel ezen az utszakason és nem temette maga alá utasait, akik félholtan bujnak ki a néhány perces utazás után az egyre inkább tönkremenő autóbussz belsejéből. Ezt tapasztaltuk ezen a rövid utazáson. El lehet képzelni, milyen itt

Ertékes ajándékokat, arany, ezüst és aragonit tárgyakat és vásáriétkben
olcsó árban vásárolhat

Hartmann Kálmán

ékszerész Arad,
Minorita palota. —

BUTTINGER TERÉZ

GÖZMOSÓDÁJA

legszebben mos, vasal, fényez férfi inget és gallért.
Arad, strada Consistorului 35 szám.

a helyzet olyankor, amikor napokig tartó esőzés után a talaj felázik és sártenger borít mindent.

Tisztelettel meghívjuk a polgármester vezetése alatt a város átmeneti bizottságot egy ilyen grädistei autóbuss-ki-irándulásra. Az urak a saját testi épségük veszélyeztete-ése révén rá fognak jönni annak felismerésére, hogy

nemcsak ígéretekkel kell hazaküldeni ennek a mostohán kezelt városrésznek lakóit, hanem cselekedni kell értük.

Nemcsak az a fontos közlekedési és városszépészeti szempontból, hogy a belváros főutvonalai és egyes uccái kifogástalan aszfaltburkolattal legyenek ellátva, hanem gondoskodni kell olyan alapról, amely lehetővé teszi, hogy a külvárosok uccái is tűrhető állapotba kerüljenek.

Ők még nem tudják...

(A r a d.) Szombaton megkezdődött a tanév. Fiuk és leányok, aprók és nagyok dobogó szívvvel indultak az iskolába. A legtöbbje ennek a jelentőségteljes napnak reggelén nem úgy ébredt, mint a vakáció napjaiban. Talán még ők maguk sem tudják, hogy mi az, a szívüket a leghevesebben megdobogtatja, ami izgatja a fantáziájukat. A nagy izgalom, amellyel a kis hadsereg elindult, hogy az új tanévet megkezdje, bizonyára nem a jövő problémáinak szólt. Sem a kicsik, sem a nagyobbak nem tudják meg, mi vár rájuk az iskolában, főleg pedig nem azt, ami az iskolán túl vár rájuk.

Benn az iskolában talán ugyanaz várja őket, ami bennünket várt annak idején. De az iskola falain túl vajjon ugyanaz az élet várja őket, amely bennünket várt, akik még a béke boldog éveiben lendültünk neki az életnek? Ők még nem tudják, de mi tudjuk, hogy nem ugyanaz az élet. A mai gyereket tulajdonképen semmi sem várja az iskola falain túl, csak a nagyok töprengése, kétségbeesése. Főként áll ez a kisebbségi iskolák növendékeire, akik még afelől sem biztosak, hogy másnap nem kényszeríti-e őket miniszteri rendelet az állami iskolába.

Hát igen: megkezdődött az új tanév. Új küzdelmek, új remények, új csalódások esztendeje, ez a diáknak és szülőknek egyaránt.

Aradi Mezőgazdasági Kamara gyümölcs hete.

**Arad helyálja gyümölcs-
termelésének gyöngye**

válogatott ritka különleges fajokból, pazar választék

HOFFMANN OTTÓ cégnél. — Vasárnap egész nap gyümölcskiállítás!

Uzsoraárak

fakadtak a gyümölcskiállítás nyomán. — Hiába mosolyognak az almák és savanyu marad a szőlő!

(Arad.) Az idén olyan bő gyümölcstermés van, amilyenre évtizedek-re visszamenőleg nem emlékeznek. Nemzeti kincs ez a bő gyümölcstermés, amellyel a természet megajándékozta a lankás dombokat, síkságokat és hegyeket. A nap éltető melege éretté csókolt almát, körtét, őszibarackot, szőlőt. És mégsem lett nemzeti kincssé az istenáldás. Nem lett azért, mert az export megszervezése elkésett és a gyümölcs tulnyomó többsége az ország határai között marad.

A földművelésügyi minisztériumban fölismerték a gyümölcsertékesítés fontosságát és ha már elkéstek az exporttal, legalább menteni igyekeznek, amit lehet. A minisztérium országszerte gyümölcssetet rendelt el és pompás szövegű plakátokon csinál propagandát a gyümölcsnek belföldi fogyasztásra. Más városokban gyümölcskiállítást rendeztek, nálunk azoban csupán kirakatverseny volt, amelyen a delikatessz-boltok vettek részt. Olyan pompás gyümölcsöket lehetett látni a csemegekereskedések sok izléssel megrendezett kirakataiban, hogy a szemlélőnek összefutott a nyál a szájában, de

vagyoni viszonyai nem engedték meg azt a luxust, hogy a szebbnél-szebb gyümölcsökből vásároljon.

Pedig buzdító szövegű plakátok is vásárlásra csábították a fogyasztó-közönséget. Az egyik például ezt mondta:

„A vérszegény gyermeknek adjatok bőven almát”. Ezt az egészségügyi jótanácsot szívesen megfogadná minden családapa, ha... Nos, igen, ha az anyagi viszonyai megengednék. Mert nézzük csak, hogyan festenek az árak. Végigjártuk a piacot. A termelők mintha csak összebeszéltek volna, szívosan kitartottak az általuk megállapított árakban. Egy kiló alma (nem is oly különös áru) 5—7 leibe kerül. Természetesen válogatás nélkül. A csemegeüzletben valamirevaló alma kilója 12 leibe kerül. Ezekután

tisztelettel kérdezzük, megfogadhatja-e a kisjövedelmű családapa az almafogyasztás fokozását célzó egészségügyi jótanácsot?

Azt hisszük, erre a kérdésre felesleges válaszolni.

A másik egészségügyi tanács így hangzik: „Egészségeteket óvjátok, ha sok szőlőt estek”. Bölcs mondás, amelyet mindenki szívesen meg is fogadna. Tekintettel azonban arra, hogy a piacon a savanyu szőlő kilója 6—12 lei, bajosan hisszük, hogy a propagandára szánt felhívást a fogyasztó-közönség követni tudja. Az idén a hivatalos és magánjelen-

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós
ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **A R A D, Színházépület.**

tések szerint olyan gazdag a szőlőtermés, hogy ilyenre évek óta nem volt példa. Export nincs. Fel sem lehet dolgozni az egész termést, mert kevés és drága az edény. A ráció az lenne tehát, hogy a nagy fölösleget olcsón adják a piacra. Más éveken ilyenkor már 3—6 leiert lehetett kapni mézédés szőlőt a piacon, holott nem is volt oly hatalmas a termés, mint az idén és hivatalos helyen nem is indítottak propagandát. Uglátszik, a hatósági beleszólás a szőlő értékesítésébe indokolatlanul felszöktette az árakat. A csemegekereskedésekben látható arányosan mosolygó és zamatos csemege-szőlő kilója 12—16 lei. Ezt az árát természetesen csak azok képesek megfizetni, akiknek ehhez az árhoz arányos a jövedelmük.

De gyerünk tovább Egy harmadik felhívás így hangzik: „Egyetek almát és körtét, mert elősegíti az emésztést”. Az alama árát fenntebb közöltük. Vackornak beillő kemény és fanyar ízű körte ára a piacon 12 lei. Gyönyörű fajkörte kilója a csemegeboltban 22 lei. Tessék ilyen árak mellett körtével elősegíteni az emésztést. Az őszi barack is nagyon jó és nemes gyümölcs, noha a hivatalos invitáció meg sem említi. Őszi barack csakis gazdag ember asztalára kerülhet. A piacon 10 lei kilója. Nem is szép és nem is jóízű. Valamivel szebb és édesebb a csemegeboltban 20 lei, de van olyan is, amelynek 40 lei a kilója. Ez már nem is gyümölcs, hanem valami különleges inyenc-falat.

Most lássuk, miként ajánlja a plakát a diót: „Fogyasztatok sok diót, mert ez sok vitamint tartalmaz”. De nemcsak sok vitamint, hanem indokolatlan magas árakat is tartalmaz a dió, amely a piacon kilónként 12 lei, a boltban pedig 16 lei.

És végül leközöljük a gyümölcsfogyasztás propagálására szánt általános tanácsokat. „Fogyasztatok sok gyümölcsöt, hogy hosszúéletűek legyetek”. „Egyetek minél több gyümölcsöt, mert az erősíti a szervezetet és egészségessé tesz.”

Megszivlelendő bölcs tanácsok ezek. Tisztelettel kérjük azonban az illetékeseket, hogy

e bölcs tanácsok megfogadása érdekében arról is gondoskodjanak, hogy a propaganda következtében indokolatlanul felvert árakat meg is lehessen fizetni, vagy pedig hasson oda, hogy a termelő ne szipolyozza ki a fogyasztót.

Hiszen helyénvaló, hogy a kormányzat megvédi a termelőt, de védje meg a fogyasztót is és ne tűrje azt, hogy a termelő inkább a sertéseknek dobja oda megmaradt gyümölcsét, semhogy az árakból engedne. Nem gyümölcs-propagandára van szükség, hanem egészséges áralakulásra és a termelők részére szállítási kedvezményre.

Mindennemű parafa- és fadugók, valamint pincészeti cikkek raktára

S Z E R D E R I T

S. A. pt. Com. de Art. de plută și chimicale

Parafa és vegyszertári cikkek Rt. Arad, Bul. Carol 63. Vis-a-vis Bca Nat.

Fény a reklám ünneplő ruhája

EGY ESET

azon házasságok közül, melyek az égben kötötnek

(Timișoara). Érdekes esetről beszélnek a városban. Egy igen kedves és csinos leány az utóbbi időben sok nyugtalanságot okoz idősebb testvérének, aki ugyszólván az anyát helyettesíti az árva családban. A fiatal leány beleszeretett egy nálánál sokkal idősebb férfibe. Ez még nem lenne olyan nagy baj. Megtörtént ez már másokkal is és boldog volt a házasság. A baj ezuttal az, hogy

a férfit, aki a fiatal leány szívét meghodította, mindkét szemére vak.

Nem mindennapi ember ez a vak hódító. Tíz éve annak, hogy elvesztette mindkét szeme világát. Megtörhetetlen energiával és akarattal annyira sikerült urrá lenni testi hibáján, hogy megtarthatta jólfizetett állását és szellemi tekintetben is az maradt, aki annak előtte volt. Ebben a rendkívüli emberben kétségen kívül volt valami, ami a fiatal leányt megbabonázta. Hiszen ha csak barátságról vagy romantikus rajongásról lett volna szó, nem lenne baj a családban. De a leány, aki egész sereg kérését utasított vissza, halálosan beleszeretett a vak férfibe, aki úgy látzik, viszonozza ezt a szokatlan szerelmet. A fiatal leány nemrég kategorikusan ki is jelentette, hogy csakis vak ideáljának lesz a felesége.

A szerelmes leány nővére most kétségbe van esve, hogy egészséges és fiatal huga vak emberhez akarja kötni a sorsát. Sorra járja ismerőseit és a család barátait, hogy tanácsot kérjen tőlük. Ilyen esetekben természetesen nagyon nehéz tanácsot adni.

Az általános vélemény erről az esetről azokban a társaságokban, ahol ezt a kérdést megtárgyalták, hogy az idősebb testvér aggodalma érthető. De azért semmi esetre se akarjon erőszakkal beleavatkozni két ember szívügyébe, még akkor se, ha az egyik fél történetesen a saját testvére. Ebbe a viszonyba senkinek sem szabad beleavatkozni, mert a vak ember bizonyára olyan tulajdonságokkal rendelkezik, amelyeket a leány egyetlen egészséges kérőjében sem talált meg. Valószínű, hogy a szerelmes leány felismerte az ilyen házasság súlyos problémáját. De ha mindennek ellenére kitart elhatározása mellett, akkor valami rendkívüli kapcsolatnak kell kettőjük között lenni. Hogy azután mit fog hozni a jövő, az más kérdés. A társaságokban természetesen most érthető érdeklődéssel várják a szokatlan és önfeláldozó hősiességnek nevezhető viszony fejleményeit.

Első számú rejtvénypályázatunk:

Honnan vegyék a szülők drága diák-egyenruhára a pénzt?

(A r a d.) Elhangzott az aradi középiskolákban az ünnepeles „Veni sancte”. Kis és nagy diákok hónapok alatt hatalmas könyvcsomóval mennek reggel az iskolába és jönnek onnan déli harangszó után. Ha a könyv-nyaláb a hónap alatt el nem árulja, hogy diákok, könnyen azt lehetne hinni, hogy fiatal katonák. Mert kakiszínű egyenruhában és egyforma sapkában rójják ezek a fiúk — kicsinyek és nagyok egyaránt — az iskola és az otthon közötti utvonalat. És csak ezt az utvonalat róhatják, mert szigorú parancs tiltja, hogy diákok korzózzanak és az utcákon lézengjenek. Azért is bujtatták a középiskolák növendékeit egyenruhába, hogy messziről felismerhetők legyenek.

Az iskolai fegyelem szempontjából feltétlenül szükséges a vasszigor. Főként a mai felfordított világban. Ezt a szigort azonban nem a kakiszínű egyenruha teszi, hanem maga a szellem és a bánásmód. A diák-egyenruha felesleges. Nem annyira a diák számára, akinek tetszik ez a katonásdi, ellenben felesleges a szülő szempontjából. Felesleges azért, mert

többlet-kiadást jelent az amugyis tulságosan igénybe vett szülő számára.

Csak tekintetbe kell venni, mibe kerül ma egy fiú iskoláztatása. Tekintélyes munka maga a beiratkozási díj, azután a tandíj egyrésze, hogy a horribilis pénzt felemésztő tankönyvekről és egyéb iskolai felszerelésről ne is beszéljünk. És ha a diák vidéki szülők gyermeke, akkor még a koszt és lakás is növeli a költségeket. Most mindezek tetejébe diákegyenruhát is készíttetni kell, ami legalább 2—3000 lei többlet-kiadást jelent annak a középosztálybeli szülőnek vagy gazdaembernek, aki a legszükségesebb költségeket is nehezen tudja kiizzadni.

Nem mondjuk mi és nem mondja senki, hogy a középiskolai tanulónak ne legyen különleges ismertető jele. De ez nem okvetlenül egyenruha legyen. Elég a diák-sapka és a rendes polgári kabát karján az iskolát feltüntető kezdőbetű és tanuló sorszáma. Ezek az ismertetőjelek alig kerülnek valamibe és nem okoznak a szülőknek keserves gondokat, mint az egyenruha megszerzése.

A tanév kezdetén mindig refrénként hangzik fel a jogos panasz az egyenruha miatt, amely nemcsak anyagilag felesleges, hanem pedagógiai szempontból is, mert megfosztja a diákot kibontakozásnak induló egyéniségétől.

I. Eisele Str. Mețianu No. 2. Szövetek, vásznak. stb. csakis elismert jó minőségben, olcsó árban

5 lei paszta

ingyen sem kellett a közönségnek

(A r a d.) A napokban cipőkrémet osztogattak Arad uccáin. Ingyen osztogatták. A dobozok színe és formája pontosan olyan, mint a Schmoll-pasztaé. De a doboz fedelén nem a Schmoll-név áll, hanem ez a felirat olvasható: „5 Lei paszta”. Hangsúlyozzuk, hogy ingyen osztogatták ezt a cipőkrémet és meg kell állapítanunk, hogy

még ingyen sem kellett a közönségnek.

A legtöbb ember elhárító kézmozdulattal utasította vissza az ingyen cipőkrémet. Bizonyára szomorú tapasztalatokat szereztek az emberek az ilyen megtévesztésre szánt gyártmányokkal. Valószínű, hogy a világhírű Schmoll-paszta utánzó cipőkrémek, mint amilyen ez az ingyen osztogatott és mégis visszautasított „5 Lei paszta” is, közel sem jöhetnek az eredeti és bevált gyártmányhoz. Az utánzatok a szó szoros értelmében tönkreteszik a bőrt. Rövid ideig tartó használat után a cipőbőr annyira kiszárad, hogy megrepedezik. A Schmoll-cipőkrém ellenben puhán tartja a bőrt, amelyet nemcsak fényesre, hanem meg is óv az időjárás káros következményeitől.

De nemcsak a Schmoll-cipőkrémet hamisítják pincékben megbújt zuggyarak. Utánoznak ezek a lelkiismeretlen vállalkozók — mint már többször megirtuk — már bevált márkájú közszükségleti cikkeket is. A világhírű Franck-pótkávét hamisító maffiáról már régebben lerántották a leplet. Legutóbb több helyen a közkedveltségnek örvendő „Sidel” nevű fémtisztító krémet hamisították Clujon és hozták forgalomba egész Romániában. Ebben a védjegybitorlási és hamisítási bűnygyben egész sereg őrizetbevétel történt és a cluji rendőrségnek sikerült kiemelnie az egész földalatti szervezetet vegyészeivel, kereskedelmi ügynökeivel együtt. Ebben az ügyben nemsokára meg is tartják a bírósági tárgyalást.

A közönség most már kezd rájönni, hogy miként szabadulhat meg a silány utánzatoktól. A saját érdekeit védi a fogyasztó, ha alaposan megvizsgálja a portékát, mielőtt megvásárolja. Az ingyen osztogatott és legnagyobb részét visszautasított cipőkrém esete biztató jel arra nézve, hogy a zuggyarak alkonya nincsen már messze.

— Az „AGGE” hirdetési és reklámpropaganda vállalat erdélyi központja Aradon ezuton hozza szives tudomására ügyfeleinek, hogy bármilyen fizetést csak a központ által lepecsételt és szignált nyugta ellenében teljesítsenek, mert megbizottainknak ezt meghaladó jogaik nincsenek. — »AGGE«.

Csaló szövetügynökök

Scherg-hamisítványokat hoztak forgalomba

(Timișoara.) Az országos hírű brașovi Scherg-féle posztó- és divatárugyarak timișoarai lerakata hosszabb óvást jelentett meg a lapokban, amely szomorú képét adja az utóbbi időben elharapodzott kereskedelmi kalozkodásnak. Elmondja az óvás, hogy

néhány utazó és házaló a Scherg-cég képviselőjeként jelentkezik kereskedőknél és magánosoknál és a Scherg-cég jelzésével hamisított kollekciók alapján rendeléseket vesz fel.

A legtöbb esetben előleget vesznek fel és azután nem is jelentkeznek többé, a legjobb esetben azonban a Scherg-cég gyártmányainak cégére alatt

silány árut szállítanak

és ezzel nemcsak kompromittálják a brașovi gyárat, hanem a jóhiszemű kereskedőket és magánfeleket meg is károsítják.

Az óvásban hangsúlyozottan kijelenti ez a korrektségről közismert nagyszabású ipari vállalat, hogy utazóképviselői nem utazhatnak magánfeleket és előleget sem vehetnek fel a cég nevében.

Azt is megmondja az óvás, miként lehet védekezni ezek ellen a kereskedelmi gangsterek ellen.

A közönségnek össze kell fognia a hatóságokkal és akkor vége az ügynökök garázdálkodásának.

Mindaddig azonban, amíg egyesek csupa kényelemszeretből, mások afeletti szegényünkben, hogy becsapták őket, futni hagyják a csalókat, nem lehet megtisztítani a kereskedelmet ezektől a kártékony parazitáktól. Közérdek, hogy pusztuljanak ezek a csalók, akik kártékony működésükkel nemcsak egyes vállalatokat állítanak pellengére, hanem az ország gyáripárát kompromittálják.

Legizletesebb

legjobb az

ARIMA tea!

**Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek
VOJTEK gyógyszerertárban**

Beszélik a törzsasztalnál...

(Timișoara.) Sok szó esik mostanában arról a problémáról, amely a mai időkben a legaktuálisabb: a modern házasságról. A statisztika azt bizonyítja, hogy a házasulandók száma az utóbbi időben nagyon csökkent, aminek kétségen kívül a gazdasági válság és a vele szorosán összefüggő keresetnélküliség az oka. De azért vannak még emberek, akik felett ez a nyomoruságos idő nyomtalanul elvonul. Igen érdekes az esete baráti körünk egyik tagjának, egy itteni kereskedőnek, aki így mondja ezt el:

— Még abban az időben jegyeztem el egy igen szép leányt, amikor még semmit sem lehetett érezni a krizisből. Saját lakásom volt és meglehetősen jólmenő boltom. A keresetem is megfelelt, a menyasszonyom azonban azt akarta, hogy várjunk még, amíg kedvezőbbek lesznek a viszonyok. Közben azonban egyre rosszabb lett a helyzet. A menyasszonnyal elvesztette a kedvét a házasságtól, mert nem lett volna képes teljesen leépíteni az igényeit és így kölcsönös megegyezéssel felbontottuk az eljegyzést. Meg kell jegyezni, hogy az anyagi differenciák ellenére is szerettük egymást. Még most is szeretem őt. Az én álláspontom az, hogy a házasság nem üzlet, nem megy ki csak arra, hogy a férj ellássa a feleségét. A házasság a szívek kölcsönös vonzalmán alapuló frigy. Persze mostanában nem érvényesülhet az az elv, amely a háború előtt fennállt, hogy az átlagember megnősülhet, ha annyi a jövedelme, hogy abból eltartathat egy családot. A mai férfi mindinkább veszt a fizetéséből és így az igazi hitvesnek kötelessége segíteni, ha olyan szerencsés helyzetben van, hogy segíthessen. Ha férj és feleség abban a szerencsés helyzetben van, hogy mindketten keresnek, akkor biztos alapokon nyugodhatnak a házaselet, feltéve ha összerakják a keresetüket. Örvendhetnek, hogy nem osztják annyi ezer szerencsétlen emberpár szomorú sorsát. Sajnos a mai világban kevés megértő házaspár van. Tapasztalatból tudom, hogy a polgári környezetben felnőtt leányoknak az a legfontosabb kérdésük, hogy mennyit keres a férfi, aki a kezükre pályázik. Ez a főszempont és nem a kölcsönös vonzódás. Ennek pedig az a következménye, hogy a jólkereső férfiak tartózkodni fognak, ilyen számító nőkhöz kössék le a sorsukat, a boldogságukat, az életüket.

HIRDESSZEN az „ERDÉLYI ÉLET“-ben!

— ABánáti Bankegyesület R. T. felkéri igen tisztelt betevőit, hogy betétkönyvecskéikkel f. hó 24-éig bezárólag az intézet helyiségeiben megjelenni sziveskedjenek.

Hitler-zsidók

a horogkereszt árnyékában

(Berlin.) Amikor a nagy német változás idején a kulturélet csupán felvonulásokból és felfordulásokból állt, azt beszélték a német fővárosban, hogy Hitler hü zsidók is résztvesznek a vezér tiszteletére rendezett ünnepségekben, ott masiroztak a tüntetők között és a következő feliratu zászlót vitték: „Ki velünk innen!” Ez vicc volt, de véres vicc és annyira kegyetlen, hogy senki sem vette még annyira sem komolyan, ahogy egy viccet venni szoktak.

És mégis. Nincs az a merész fantázia, amelyet a valóság tul ne szárnyalna. A jellemtelenségnek nincsenek határai. Csodálkozva lehet tapasztalni, hogy

amit a Hitlerizmus első napjaiban viccnek vettek, bizonyos tekintetben szomorú valóság lett.

A zsidóság zömének természetesen semmi köze ezekhez a jellemtelen és elvtelen elemekhez, amelyek a Hitler-zsidó elnevezést nem erkölcsi eltévelyedésük ismertetőjeleként hordják, hanem eszköz arra, hogy nyomorult életüket folytassák. Éppen ezért nincs semmi sértő a zsidóságra, ha ezeket a nyomorultakat megbélyegezzük.

Helmut von Gerlach, ez a kiváló német pacifista, aki minden kétséget kizáró módon igazolni tudja ariá származását, nemrég cikket irt a német történelemnek erről a szégyenteljes csoportjáról, amelyet Hitler-zsidóknak neveznek.

— Én filoszemita vagyok — írja egy helyen — de némely zsidó nagyon megnehezíti a helyzetemet. A legtöbb zsidó önmagában méltóan viselkedett Hitler uralma alatt. Annál kinosabban hatnak a kivételek és éppen ezért a leghevesebben kell állást foglalni ellenük.

Ez a nagynevű és igazságos ember nem beszél a vakvilágba, hanem tényekkel támasztja alá állításait és bizonyítékokat produkál. Mindenki igazat fog neki adni, amikor

megbélyegzi azokat a zsidókat, akik olyan uralmat támogatnak a pénzükkel, amely lealacsonyította a zsidóságot és az elképzelhető legraffináltabb szenvedéseket juttatta a zsidóság osztályrészeül.

Az ellen természetesen senkinek se lehet kifogása, hogy Németországban megalakult zsidó frontharcosok birodalmi szövetsége, amely azt igyekszik bizonyítani, hogy a német gyávaságról szóló hiedelem nem más, mint legenda. De az már a legnagyobb visszatetszést szüli, hogy ennek a zsidó szövetségnek a vezetője dr. Löwenthal Leó, tartalékos százados, egy beszédben zsidó számára utálatos

módon ajánlkozik fel az új rendszernek és azt a kérelmet terjesztette elő, hogy

**adjanak helyet a zsidóságnak is a birodalmi véd-
őrségben.**

Helmut von Gerlach azt mondja erre, hogy igazán furcsa mentalitás az olyan, amely tudja, hogy a Hitler-uralom megfosztotta a zsidóságot állampolgári jogától és mégis legalább azt könyörgi ki magának, hogy

**a főléje emelt áriákkal együtt agyonlövethesse
magát a mostoha hazáért.**

Hát ez annál is inkább gondolkodásra készítet, mert a német-zsidó frontarcosok szószólója ezt is kijelentette:

— A mi építőmunkánknak egészen az állam akarata szerint kell igazódnia. Távol áll tőlünk, hogy a régi viszonyok helyreállítása érdekében dolgozzunk.

Egy másik eltévelyedett zsidó, aki szintén jellemfogyatkozásban szenved, dr. Naumann, a német nemzeti zsidók szövetségének elnöke. Ez az ur egy lépéssel tovább megy. A Hamburgban megjelenő „Zsidó Családi Lap” tudósítása szerint

**a német nemzeti zsidók gyűlésein kitűzték a
horogkeresztes zászlót és a gyűléseket a Hitler-
üdvözléssel rekesztették be.**

De megkapták a méltó pofont, amikor azzal a kéréssel fordultak az SA kiképzőszolgálat főnökéhez, hogy engedje meg a szövetségnek a sportgyakorlatokat. Krüger főcsoportvezető azt válaszolta, hogy nincs módjában a kérést teljesíteni, mert az SA vezérkari főnökének, Röhm birodalmi miniszternek (azóta már végeztek vele Hitlerék) csak olyanoknak engedi meg a sportgyakorlatokat, akik fajilag és világnézet tekintetében a nemzeti szocialistákkal közös alapon állnak.

És jellemző a Hitler-zsidókra, hogy ez a dr. Naumann a pofon dacára sem riadt vissza attól, hogy néhány elvete-medett hívéhez a népszavazás alkalmával azt a felhívást intézze, hogy igennel szavazzanak.

**Ezek az emberek olyanok, hogy ha leköpi őket,
a legnagyobb lelkinyugalommal letörülük magu-
kat és azt mondják, hogy esik az eső.**

Helmut von Gerlachnak bizonyítékokkal alátámasztott közlése mindent megmond. De mindenki, aki nyitott

A jó reklám vevőt vonz

**— Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epe-
hajtó a „Sotvo“ pirula, dr. Földes Béla gyógy-
szertára, Arad.**

szemmel jár mostanában a harmadik birodalomban, naponta találkozik ilyen bizonyítékokkal. Így például egész csomó zsidó ügyvéd él Berlinben, aki ugyahogy megbarátkozott már az új rendszerrel. Ha egyikkel-másikkal beszél az ember, oly sok enyhítő körülményt hoznak fel, hogy az embert a hányás kerülgeti. Ezek az ügyvédek azt mondják, hogy nekik szabad működni, ami azt jelenti, hogy eltűrik őket, mert frontszolgálatot teljesítettek. A legtöbb zsidó ügyvéd azonban nem működhetik, mert betegsége és öreg kora miatt nem teljesíthetett frontszolgálatot és így ezek a kiválasztottak szépen élőködnek a kizártak kárára.

Ezek a paraziták egyszerre lelkesednek a nemzeti megújhódásért és tulteszik magukat azon a tényen, hogy ők csak kegyelemként üzhetik hivatásukat.

és a valóságban, mint alantas állampolgárokat tekintik és kezelik is őket.

Tartozunk azonban a tárgyilagos igazságnak annak megállapításával, hogy a németországi zsidók hatalmas többsége ellenfeleik ellen tovább folytatják a küzdelmet megfélemlítés nélkül, bátran és áldozatkészen. Sok ezer zsidó él még Németországban, akiket gazdaságilag még nem tettek tönkre. Ezek a bátrak és nemeslelkűek nem riadnak vissza a veszedelmektől és vakmerően szállnak szembe a barbár uralommal.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A Confectio Rt. premierje Bucureștiben

(Arad.) Az aradi Confectio R. T. Erdély több nagyobb városában tudvalevőleg fővárosi nivóju lerakatot létesített. Most legutóbb Bucureștiben nyílt meg az aradi Confectio női divatáruháza. A főváros legforgalmasabb helyén, a Calea Victoriei, szemben a Capsa-cukrárszdával, az új telefonpalota szomszédságában hirdeti ez a külsőségeiben is fényes, berendezésében pazar és kirakataiban látványos bolthelyiség az aradi konfekció- ipar diadalát.

Szombaton volt az új üzletnek megnyitása. Ez alkalommal București vásárló-közönségének színe-java kereste fel nagy érdeklődéssel az aradi gyár üzletét, gratulált a részvénytársaság vezérigazgatójának, György Menyhértnek, aki európai stílusról és széles hatáskörrel tett tanubizonyosságot, amikor a bucureștii lerakatot oly nagy arányokban megalapította.

Felesleges hangsúlyoznunk, hogy a Confectio R. T.-nak országos neve van és készítményei nemcsak elsőrendűek, hanem sikerrel versenyeznek a külföldi gyártmányokkal. A Confectio nem tömegcikkeket gyárt, hanem mindig a legutolsó divatba igazodik. Ha a divatot irányító külföld a divaton a legkisebb változtatást is eszközöl, a Confectio huszonnégy órán belül megkapja a változásokat és így a legdivatosabb kreációkkal szolgál közönségének. (x)

Műjég állandóan REUSZ jéggyárban!

A multimilliomos

**Élias-família tündöklése és bukása.
— A román akadémiára hagyott
50 millió frank mellett nyomorog-
nak az elszegényedett
családtagok**

(Bécs.) A napilapok röviden megemlékeztek arról, hogy a bécsi országos törvényszék fogházának lakója lett Elias Jaques egykor dúsgazdag bécsi nagyiparos, akit bécsi nábobnak neveztek. Ez az Elias unokaöccse volt annak az

Elias Jaquesnek, aki egész vagyonát a bucureștii tudományos akadémiának adományozta.

Ki is voltaképpen a Bécsben lecsuszott Elias Jaques? A háboru előtti Bécsnek egyik leggazdagabb nagyiparosa, pénzmágnása. Később a híres Drecoll divatáru-cég tulajdonosa. Fénykorában még csak álmában sem gondolt volna arra, hogy valamikor lakója lesz az országos törvényszék börtönének. Tragikuma van Elias Jaques életének. A háboru előtti Bécs egyik jellegzetes alakja volt. A háboru utáni korszakban nem tudott beletörődni abba, hogy egykori ragyogása helyett önmagának az árnyéka legyen. Társadalmi és anyagi pozíciójáért elkeseredett háborut viselt a korszellemmel. Ebben a háboruban ő lett a legyőzött.

Néhány nappal ezelőtt a feleségével együtt őrizetbe vették.

Az a vád a házaspár ellen, hogy üzleti csalást követett el.

A hajdani császárvárosban két Elias Jaques játszott nagy szerepet. Az egyik állandóan Bécsben lakott, a másik évenként több hónapot szülővárosában, Bucureștiben tölt el. Az egyik gazdag. A másik dúsgazdag. Feltehető, hogy az unokaöccs nem irigyelte hasonlónevű nagybátyjától ennek ötvenmillió aranyfrank vagyonát. Az unokaöccs maga is gazdag ember, nagy házat visz, a bécsi pénzügyi körök nagyraértékelik agilitását és tetterejét. Nem nagyon érdekli az a végrendelet, amely egykor nagybátyja után Bucureștiben hátra fog maradni. Nagyon lagymatag rokoni érzés kapcsolta össze a nagybácsit az unokaöccsel.

Teltek-multak az évek. Az idősebb Elias Jaques 1925-ben meghalt. Bucureștiben. Egész csomó örökös lesi szívszorogva a végrendelet kihirdetését, hiszen

ötvenmillió aranyfrank felosztásáról van szó.

De a végrendelet óriási csalódást keltett. A sokmilliós vagyont a végrendelező a román tudományos akadémia javára testálta. A csalódott örökösök nem hajlandók ebbe belenyugodni. Egész sereg pör foglalkoztatta a román bíróságokat.

Mindegyikből az Academia Română került ki győztesen és egyetlen centime-t sem kellett leadnia.

Közben a gazdasági válság Elias Jaques-t, az uhokaöccsöt is megrendítette. A pénzét elvesztette. Különböző vállalatokba fogott, hogy

**Hrdessen az
„ERDÉLY ÉLET“-ben!**

vagyonát visszaszerezze. A szerencse azonban nem kedvezett neki. Ekör elhatározta, hogy

pörrel támadja meg nagybátyja milliós végrendeletét,

amely egyáltalán nem jött számításba eddigi életében. Tekintélyes évjáradékot követelt a román tudományos akadémiától. Hivatkozott a végrendelet záradékára, amely szerint

az akadémia köteles az elszegényedett rokonokat támogatni.

Elias Jaques havi kétezer schillinget követel, hogy a maga és családja számára rangjához illő életet biztosítson. A bucurești akadémia azonban ragaszkodik a létminimumhoz, amely

havi százhusz schilling.

A nagy pör Elias Jaques javára dőlt el. Az akadémia kénytelen volt havi kétezer schillinget fizetni az örökhatyó unokaöccsnek.

Utolsó pénzével Elias átvette a Drecoll-féle divatáru-boltot. Ezzel gondolta visszaszerezhetni elveszett vagyonát. A Drecoll-név már maga is egy darab történelem. Elias Jaques azt hitte, hogy ennek a névnek még a mostani világban is megvan a régi varázsa. A háboru utáni Bécs is tudta még, hogy báró Drecoll Kristóf valamikor a bécsi divat korlátlan diktátora volt, aki olyan hölgyeket öltöztetett föl, mint Schrott Katalin, Odillon Helén, Wolter és Lucca. Drecoll báró tervezte Erzsébet királyné és a német császárné ruháit. Erzsébet királyné Drecoll lovaglóruhájában lovagolt ki, a báró tervezte kosztümöt viselt az udvari bálon, kikérte a tanácsát és meg is fogadta. A Drecoll-cég 1930-ban már nélkülözte vezetőjét, aki világhírűvé tette.

Báró Drecoll teljesen elszegényedve és elhagyatva egy német-országi kisvárosba vonult vissza.

Elias Jaques fel akarta támasztani a céget, hogy ismét vezető helyen álljon Bécs divatvilágában.

Elias Jaques csalódott reményében. Hiszen a köztársaság is szívesen öltözködött volna Drecollnál, mint ahogy a császárság tette, de Ausztria nemcsak kicsi, hanem szegény is lett. A legjobb bécsi köröknek is takarékoskodni kellett és bizony egyetlen bécsi divathölgy sem áldozhatott hatalmas összegeket egy-egy divat-kreációért. A köztársasági Bécsben már nem név varázsa lett a döntő tényező, hanem a pénztárca. Elias Jaques kénytelen volt elnézni, hogy

üzleti forgalma napról-napra csökken és végül rá kellett fanyalódnia a kényszeregyezésre.

Ennek hire eljutott abba a kis német városba, ahol báró Drecoll, a királynők szabója élete utolsó napjait éli. A 82 esztendősbáró a hír hallatára értelmetlenül csóválja hófehér fejét. Mi ez? Hát a nők már nem akarnak szépek lenni? Az aggastyán nem érti meg a mai világot...

Elias Jaques Bécsben elkezdett küzdelmet folytat a létért. Semmije sem maradt, csak a Prinz Eugen-Strassen mesés lakása pazar izléssel berendezve. De ez az öröme sem tartott soká. A végrehajtó apró, kék céduláját ráragasztotta a legszebb butorokra és amikor egy szép napon el akarták szállítani a lefoglalt butorokat, Elias Jaques fe-

CONSUM könyvével szigoruan kirakati kész-
pénz áron, felár nélkü! vásárolhat
SZÉKFLY divatáruházában. a színházzal szemben.

lesége megtámadta a végrehajtót. A bíróság megindította az eljárást az elkeseredett asszony ellen.

Elias Jaques felesége, a szépséges Ribitschka-leány, Ribitschka udvari tanácsos leánya sem gondolta volna, hogy öregségére hiábavaló küzdelmet kell folytatnia hálószobája berendezéseért. Elias Jaquesné és nővérei: Putlar báróné és Ridon színművésznő nagy szerepet játszottak Bécs előkelő társadalmában. Negyedik nővére öngyilkos lett. Koburg herceg évekig barátja volt a szép leánynak és házasságot is ígért neki. Igéretét azonban megszegte.

Az elkeseredett leány merényletet követett el a hüllén herceg ellen, aki sérülésébe bele is halt, utána pedig önmagával végzett.

A valamikor dús gazdag házaspárt szinte üldözték a végrehajtásokkal. Ugyszólván butor nélkül laktak Eliásék a hatalmas lakásban és magának a háztulajdonosnak is három ezer schilling házbérrel tartoztak. Eliásék igen kétes üzleti vállalkozásokba kezdtek, amelyeknek lebonyolítása végül letartóztatásokat eredményezett. Azzal vádolják Eliást, hogy a Drecoll-cég kényszeregyezségi tárgyalásán nem járt el korrektül, amennyiben egyik adósa nevében is szavazott és így egy személyben hitelező és adós volt.

A pör, amelyben a közel hetekben lesz a főtárgyalás, pontot tesz egy háboru előtti karrierre, amely gyönyörűen indult és a háboru utáni időkben téves vágányra siklott.

Konferánsz

a hangversenyszezon elé és nélkülözhetetlen tudnivalók a közönségről

(Arad.) Hölgyeim és uraim!

Engedjék meg a zenci események szerény krónikusának, hogy minekutána hosszú évek óta csak a hangversenydobogón történekről irnak az aradi lapok, most — a szezon előtt — kivételesen a koncertnek arról a tényéről számoljon be önöknek, amely a széksorokban foglal helyet s amelyet eddig legfeljebb a szereplők „meleg ünneplésével” kapcsolatban emlegetett:

a hangversenyek közönségéről.

Az egész dolog úgy történik, hogy az ember bemege a ragyogóan kivilágított Kulturpalota termébe, kezében a jeggyel, amely egy bizonyos számozott hely elfoglalására jogosítja.

Ezen a helyen azonban már más valaki ül.

Ez a másralaki a hangversenyközönség legnagyobb részét kitevő „belógók” szektájába tartozik.

„Belógó”-nak szaknyelven azt nevezik, akik „lesz üres hely bőven” kiáltással, jegy nélkül jön be a hangversenyre. Belógni kétfélekép lehet. Előkelően, magától értetődően besétálni, hogy az a szegény ajtóálló meg se merjen mukkanni, vagy belevegyülni a koncert kezdetén egyszerre besodródó tömegbe.

A jegy tulajdonosa, aki jogos helyén ilyen belógót talál, ha naiv, ilyenkor szerényen megszólal:

— Bocsánat, ez az én helyem.

Mire a válasz egy méltatlankadó:

— De én előbb voltam itt.

Elképedni sem lehet, oly bájos természetességgel röppen el ez a mondat mindkét nembeli belógók ajkáról. A fentemlített naiv jegytulajdonos, ilyenkor előkeríti a jegyszedő néven ismert alkalmazottak egyikét, aki rendszeren nem boldogul a helybitorlóval. Végül kitör a botrány, amelyet a környéken ülők élveznek zavartalanul, amíg az emelvényen megjelenik a művész, vagy művésznő, mire az egész meddő vita abbamarad. A belógó a jólvégzett munka öntudatával és „hallatlan, hogy mindig zavarják az embert!” megjegyzéssel ülve marad. A jegy jogos tulajdonosa pedig automatikusan maga is „belógó”-vá lesz és üres hely után néz. Praktikus és az egyszerűket kedvelő egyének meg sem próbálják a belógót eltávolítani a helyéről, hanem mindjárt belenyugsznak abba, hogy másóvára kell ülniök.

A belógók szektája több alfajra oszlik. Az elsőbe tartoznak a bennfentesek vagy, akik annak akarnak látszani. Az utóbbiak sokszor nem is azért nem vesznek jegyet, mert nincs rá pénzük, hanem azért, mert önmaguk előtt is pózolnak azzal, hogy ők otthon vannak a Kulturpalotában és általában gerincét alkotják a zenei életnek Aradon. A koncerten hangos, fölényes és szakkifejezésekben megfogalmazott, mindenesetre azonban lesújtó véleményt mondanak a művekről és az előadásról. Ők azok, akik mindent jobban tudnak, tehát megállapítják a karmesterről, hogy a második (tételben) túl gyors tempót vett, hogy a világhírű énekes nem tud frazizozni, hogy nem egyéb, mint ügyes bázongorista és így tovább. Egy-egy filharmónikus hangversenyen vasok partitúrákat cipelnek a hónuk alatt, holott nem tudják megkülönböztetni a violínkulcsot az üzleti redőnykulcstól. A ráadások elől azonban mindenkor sietve kimennek cigarettázni, mert hátha valaki meg találja kérdezni tőlük, Hogy mi is az, amit a művész most játszik? Ők pedig — valljuk be — még a „Tenyeremen hordom” című klasszikus áriára is csak akkor ismernek rá, ha szöveggel hallják.

A kedélyt egyébként is a hátulsó és az emeleti ülések egy része képviseli. Itt lapulnak meg a szerelmes párok összesímulva, kéz a kézben. Természetesen sejtelmük sincs arról, hogy mi történik a dobogón.

Van-Houten-Cacao

a legegészségesebb ital gyermekeknek
és felnőtteknek!

A nyár már nem hoz
gondot, régi ruháimat

Hoszpodárhoz

küldöm
átfesteni,

strada Streiescu

vegyileg tisztítani
A R A D

strada Eminescu

Ők a legrégebb és legnépszerűbb muzsikát hallgatják: egymás szívének a dobogását. Az ő számukra tavaszi napsugár a villanylámpák fénye és nyíló orgonabokor az előttük ülő terjedelmes hölgy lila ruhája.

A hangversenyközönségnek az a része, amely szabályszerűen jeggyel jut a terembe, ismét kétféle: azok, akiknek tiszteletjegyük (köznyelven potyajegyük) van és azok — igen, van ilyen is, hölgyeim és uraim, — akik pénzért veszik a jegyet.

Az előbbieket főképpen a szereplő művész vagy művésznő, az impresszárió vagy a hangversenyrendező rokonai vagy baráti köréből kerülnek ki. Gondosan és egyenletesen szétszórva ülnek a teremben, mint mazsola a kalácsban. Kötelességük hangulatot kelteni, ami nemcsak abban áll, hogy vörösre tapsolják a tenyerüket, hanem mintegy spontán elragadtatást kifejező felkiáltásokban is:

— Remek! — Bravo! — Micsoda ragyogó tehetség — és így tovább.

Arról lehet őket megismerni, hogy szünet közben átkiabálnak egymásnak, bármilyen távolságról is:

— Mit szólsz, milyen jól néz ki ott a pódiumon?

— Hát a Rezsín néni hol ül?

— A tizenkettedik sorban baloldalt.

— És a nagymama?

— Ó nem jött el, megint elővette a reumája.

A tiszteletjegytulajdonosok közül sokan utálják a zenét, de mint-hogy ingyen kaptak jegyet, oktalan pazarlásnak vélnék azt fel nem használni. Am, ha már koncertre mennek, „nem mehetek akárhogy” kiáltással, ha hölgyek: sürgősen divatosabbá alakíttatják tavalyi estélyruhájukat, elmennek a fodrászhoz ondolálatni; ha pedig urak: fogcsikorgatva szmokingba öltöznek. Utána, „ha már felöltöztünk, menjünk a Dáciába!” A potyajegy így belekerül — vérmérséklet és pénztárca szerint — elég tekintélyes kis összegbe.

A koncerthallgatónak az a ritka fajtája, amely szabályszerűen készpénzért vette meg a jegyét, leginkább ugynevezett nagy koncerteken fordul elő, amelyeken valamilyen híresség lép fel s amelyeken megjelenni társadalmi kötelesség. Minthogy az elsősorokban annyiba kerül egy jegy, amennyiből egy kisebb igényű család három napig él, tehát meg kell venni azt a jegyet, hogy ott lássák őket, hogy megszilárdítsák az esetleg ingadozó hitelt, hogy megpukkasszák a barátnőket, hogy bemutatassák az ámuló és ezzel boldoggá tett városnak új, — Pestről csempészett — toalettjüket és a többi ezer oknál fogva.

Néha akad egy-két olyan naiv rajongó is, aki azért veszi meg a jegyét és azért megy el a hangversenyre, mert jó zenét akar hallgatni. De ezek oly elenyészően csekély számban vannak, hogy nem érdemes róluk beszélni.

**Ha üzleti gondokkal fekszel le, ébredj fel
egy jó reklámötlettel.**

Mindenről mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmáról. Az „Erdélyi Élet” eredeti rovata

A világ legnagyobb panamáit főzik a fegyvergyárok boszorkány konyháiban

(London.) Az amerikai szenátus most folytatja le a vizsgálatot a fegyvergyártási panamában. Ebből az alkalomból kinos leleplezések történtek az Egyesült Államok és Anglia fegyvergyáraitól. A vizsgálat azért indult meg, mert Rooseveltnél az amerikai fegyveripar kullisszatitkait le akarja leplezni. Már eddig is nyílt titok volt, hogy milyen eszközökkel dolgoznak a fegyvergyárok, hogy a világ minden részéből megrendeléseket kapjanak.

A szenátus bizottságának leleplezései azonban felülmúlnak minden fantáziát és sokkal több vezető férfit kompromittáltak, mint ahogy eleinte gondolták.

Mostanában az egyik legnagyobb amerikai felszerelési cég titkos ügynöke Londonban tartózkodik. A véletlen összehozott ezzel a sápadt arcú, szikár emberrel, akit inkább lehet nyugalmazott tanítónak nézni, mint a legvakmerőbb ipari kémnek. A neve nem fontos. Megnevezte ugyan magát, de valószínű, hogy álnevet mondott. Egyik álnevét mondhatta, mert vállalkozásai során gyakran változtatja a nevét. Nem kém a szónak szorosan vett értelmében. Nem nagyon érdeklik a legujabb szerkezetű ágyuk és páncélos cirkálók, sem a tankok és bombavető repülőgépek. Munkája arra irányul, hogy ezrekre a borzalmas hadigépekre megrendeléseket kutasson fel.

A nemzetközi fegyverkereskedők klubja

Holmes Wilfrid néven mutatkozik be. A londoni egyetem-negyed egyik szerény szállodájában lakik. Nem voltak romantikus kalandjai. Aránylag még fiatal. Amerikai állampolgárnak mondotta magát. Pályáját mint bankhivatalnok kezdte. Spekulált. Nemcsak a saját pénzét, de másokét is elvesztette a Wall Streeten. De annyira még sem volt nagyszabású spekuláns, hogy a törvényekkel összeütközésbe jusson. Az egyetlen ok, amiért a bűnügyi hatóságokkal meggyülhetik a baja, hogy sok az álneve. Ezt a kockázatot azonban szívesen vállalja Holmes mester. Tagja annak a párisi bulvár-lokálnak, ahol a különböző fegyverkoncernek ügynökei találkozni szoktak. Ennek a klubnak körülbelül háromszáz tagja van, akik felváltva szoktak találkozni párisi klubjukban, amely alapjában véve nem más, mint hirszolgálati ügynökség. A világ minden részéből adják az információkat a klub tudósítói. Például ez a hír fut be: „A bolgár-görög határon agyonlőtték egy görög határórt”. Vagy: „A chilei rendőrség létszámát kétszáz fővel emelték”. Vagy: „A Saar-vidéken a kommunisták nagyszabású tüntetést terveznek”. Ezeket a jelentéseket gondosan megvizsgálja és megőrzi a klub gazdája, amíg feltűnik egy „érdeklődő”.

Holmes például a bolgár-görög határincidenst csípte el. Ez az eset annál is inkább érdekelte, mert mindkét nyelvet beszéli és alaposan ismeri a bolgár-görög határvidéket. A legközelebbi expresszsel leutazott Athénbe. Kormányférfiak fogadták, még pedig igen szívesen, hiszen amerikai diplomata levelét mutatta fel. Elmondotta, hogy milyen küldetésben jött Görögországba. A washingtoni statisztikai hivatal megbízásából bizonyos közgazdasági adatokat gyűjt, amelyek szükségesek egy kialakulandó gazdaság-történelmi mű megírásához. Minden tekintetben segítségére voltak a szívélyes modoru statisztikusnak és megadtak neki minden szükséges adatot. Megtudta azt is, hogy közvetlen előtte egy angol geológus érkezett Athénbe, hogy szaktudományos társaság megbízásából terepkutatásokat végezzen. Arról már későn értesült, hogy egy belga báró is megérkezett, aki a görög tiszti-karban propagandát akar csinálni egy Brüsszelben rendezendő lovasturné érdekében.

Sir Bazil Zaharow

Néhány nap alatt Holmes Wilfrid összegyűjtötte a szükséges anyagot. Pontosán tudta, milyen nagy a görög hadügyi tárca költségvetése felszerelési célokra és arra nézve is minden adatot megszerzett, hogy a hadsereg felszerelését miként akarják kiegészíteni. Csak úgy futólag érintette a tengerészet védelmének szükségességét. Erre azt a felvilágosítást kapta, hogy tengeralattjárók beszerzése céljából folyamatban vannak a tárgyalások. Az természetesen senkinek sem tűnt fel, hogy a washingtoni görög követ még aznap nemcsak ajánlatot kapott az egyik legnagyobb amerikai cégtől, hanem az amerikai admirális pártoló irását is. Ugyanakkor az egyik amerikai ex-diplomata tárgyalt ebben az ügyben a görög külügyminisztériumban. De még mindig nem tűnt fel, hogy ezek a fontos megbeszélések összefüggésben vannak az a kijelentéssel, amelyet görög mértékadó körök Holmes ur odatett megjegyzésére tettek. Ez a volt diplomata, aki egy amerikai cég megbízottja volt, megismételte Athénben az Amerikában tett ajánlatot és pedig drágábbat. Egy állítólagos konkurrens-cég nevében tett ajánlatot. Fiktív ajánlatának az volt a célja, hogy a görög kormányt meggyőzze az elsőnek felajánlott áru olcsóságáról.

A belga báró még aznap egy társaságban találkozott a görög külügyminiszterrel. A beszélgetés során egy mellékesen megemlítette, hogy bizonyos fegyverszállitmányok gördülnek Bulgária felé, de a bolgár kormány az utolsó pillanatban lerendelte a szállítmányt. Beszéltek bizonyos török intervencióról, amelynek következtében olasz fegyvereket irányítottak volna Szófia felé. Ennek következtében a belga cégtől a sztornirozott fegyverszállítmányt potom pénzért meg lehetne szerezni. Az ár csakugyan nevetségesen alacsony volt. Különben is Görögországnak tengeralattjárókra van szüksége és így két buvárhajó után járó jutalék címén ingyen meg lehetne kapni a fegyvereket. A statisztikus és a geológus tehát hoppon maradtak. A belga báró, aki Zaharow ügynöke volt, a megrendelést továbbította a Vickers-céghez.

A newyorki Electric Boat Company elkövette ugyanis azt az ostobaságot, hogy a 80 éves Krözusnak, Zaharownak a jutalékát öt százalékról 4 és félre leszállította. A belga báró tehát, aki Zaharow embere volt, ezután Vickersék számára kötötte le az üzletet és nem az amerikai cég részére.

Husz megvesztegetett miniszter

Holmes elmondott egy kis esetet a nemzetközi fegyver-ipar krónikájából. Ahol a legkisebb surlódásokra van kilátás, ahol csupán remény van arra, hogy fegyverekre lesz szükség, munkába lépnek az ügynökök, hogy mértékadó személyiségeket megvesztegessenek. Holmes elmondta, hogy ő maga a fegyverszállítmányok után járó proviziókat kénytelen volt európai és délamerikai miniszterekkel megosztani. Leghőbb vágya egyébként az, hogy egyszer sir Bazil Zaharow számára dolgozzék. 1918 óta Zaharow pénzelte az összes háborukat és emellett ki sem mozdult délfranciaországi kastélyából. Csak nagyritkán megy Párisba és eladta Európa különböző országaiban levő villáit, mert ő is leépitett az általános gazdasági krízis következtében. Azt állítják ugyanis, hogy az európai fegyverkirály mesebeli millióiból csupán töredék maradt. Allítólag elvesztette gigantikus vagyonának legnagyobb részét. Ezért vonakodik ötszázaléknál kisebb jutalékot elfogadni. Zaharow megszüntetett minden összeköttetést az amerikai hadiiparral és most kizárólag a Vickers-cégnek dolgozik. Vagyonároncsait belefektette ebbe az angol concernbe. Az utóbbi időben sikerült a spanyol és a távolkeleti piacot Vickersék számára megszerezni. Legnagyobb vereséget Törökországban szenvedte. Legnagyobb politikai kudarca a londoni flotta-konferencia volt, amelyet minden eszközzel megakart akadályozni. Akkor még a newyorki Electric Boot Company embere volt.

Mostanában mindennap megjelenik Zaharow neve a nyilvánosság előtt. A hajdani almaárus, a legsötétebb multu milliomos minden népkonfliktusnak és vesztegetési botránynak a főmozgatója.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Vágyak ritmusa

Talán évtizedek kellene hozzá, amíg akad majd egy kulturkrónikás, aki a film hatását a társadalomra és a tömegek izlésére méltóképen meg tudja majd írni. Az emberiség esztétikai felfogásának kiegyensúlyozására is nagy hatást gyakorolt és gyakorol a film, amint azt majd a jövő művészettörténetében olvashatjuk. Számptalan érdekes részlete lesz ennek a munkának és nem utolsó szerepet játszik benne az sem, hogy nem annyira a film vezetői él gyártói hatottak a tömegre, hanem inkább a közönség parancsoló szava diktálta a darabok tartalmát és a szereplők személyét a producerek számára. Nem arról van tehát szó, amikor az izlés egyenlőségének kialakulásáról írunk, hogy egy központból rátukmáltak az emberiségre bizonyos művészi, vagy művészinek látszani akaró formákat. Itt nem az az eset, mint a divatnál, ahol nem is annyira az esztétika törvényei érvényesülnek, mint inkább a női hiúság, utánzási vágy és modernnek látszani akarás, amelynek mindegy, hogy milyen az új ruha formája,

csak az a fontos, hogy látni lehessen rajta, hogy új. A moziközönség azonban nem egyes ember, amikor a tömött széksorokban egymás mellett ül. Rá nem lehet egy szabónő szép szavaival és divatlap csábító sablonjaival hatni. A moziközönséget a tömeglélektan kifürkészhetetlen törvényei irányítják és mint ilyen, kétségtelenül csalahatatlan és megfélebbezhetetlen ítélete és szépérzéke van. Hiába kísérelték meg évtizedek óta ezt az izlést elrontani és giccsekkel kielégíteni, azokkal csak egyszeri hatást lehetett elérni, másodsor a kutya sem nézte meg a giccsot. A közönségre csak az igazi művészet gyakorolhat tartós hatást.

Ha a filmrendezőktől függött volna, valószínűleg sem Joan Crawford, sem Clark Gable nem jutottak volna feljebb az epizód színészi rangnál és szerepkörnél. Hiszen lényük annyira elűt a megszokottól, a közönségesen szépségnek és vonzónak tartottól, hogy merészség lett volna a pénzüket féltő filmgyárosoknak őket sztárnak alkalmazni. A közönség azonban döntött, megszerette ezeket a művészeket és megkövetelte, hogy játszassák őket.

Joan Crawfordot mindennek inkább lehetne nevezni, mint szépségnek. Néha egyenesen csunya, mindig nyers, darabos és sohasem nyájas. Mindannak ellenkezője, amit a limonádéírók női eszményképének akartak az emberek elé festeni. Joan Crawford azonban elsősorban nő, érdekes és izgató lány, akinek minden mozdulatában a huszadik század idegességé mozog. UnDesnemibélegClub, hogy ez benne van, hanem ki is tudja adni magából és mindenkiel érzékeltetni tudja. Ez hatásának második titka, ez az ő utolérhetetlen művészete. Pedig nem fordul a hatáskeltés közönséges és egyszerű eszközeihez sohasem. Nem vamp, nem démon, vagyis nem mindig iz, csak ha az akar lenni. Nő, aki lehet szeretőjét tigrisként féltő asszony, vagy imádottjáért gyáván remegő lány. Lehet letiport, züllött teremtés, aki a sárban fetreng és dorbézolásokban szennyeződik be ocsmány szatirok társaságában, vagy lehet emelkedett tiszta lány, aki eszményi szerelemben olvad fel és csak szíve belső rajongásában ég tiszta szüziességében. Joan Crawford egyaránt jó a két szélsőség bármelyik fokozatában.

Clark Gable is hasonlít hozzá. Elsősorban csunyaságában. Nem a szép férfi ideálja, de feltétlenül a férfias férfié. Az erős férfié, aki azonban nem boszorkányos ügyességgel, vagy makmerőséggel hódít, hanem csakis a benne égő titkos erővel. Lehet gangster, mint első szerepeiben, vagy nemes célokért küzdő hős, mindig igazi ember.

Ez a két kiváló művészegyéniség került egymás mellé a „Vágyak” ritmusában. Ha más semmisem volna a flimben, akkor is eléggé megmagyarázza azt a világsikert, amelyet ez a film mindenütt aratott. Legutóbb Timișoara közönségét ragadtatták el.

Hol fordíttassa okmányait?

Mitra I. Sándor-nál,

dipl. jegyző és vizsgázott törvénytudós jegyző, hivatásos fordító. — Fordításokat eszközöl felelősség mellett a következő nyelvekből: román, magyar, német, francia, angol, olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordító irodája, információs iroda

Bejegyzett cég. Arad, Bul. Regele Ferdinand 5. Csanádi Bank-palota. Másolásokat és levelezéseket vállal cégek részére jutányos díjazás mellett. — Szegényeknek, munkanélkülieknek kedvezményt nyújt.

Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig és d. u. 3—7 ig.

Hirdessen az „ERDÉLYI ÉLET”-ben

— Timișoara és vidéke. Előfizetőink és hirdetőink szíves figyelmét felhívjuk, hogy a jövőben kizárólag a központ által látalmazott nyugtákat honorálják, mert a rend kedvéért csak ilyen nyugtákat ismerhetünk el. Az Erdélyi Élet kiadóhivatala.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fil.
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köz-

tisztviselőknek 300 lei.
Orvosi hírek: hasáboként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féoldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés oldalon 6 lei, — négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: ARAD, Str. V. Goldis 1. (Palatul B. Româneasca) Tel. 520.

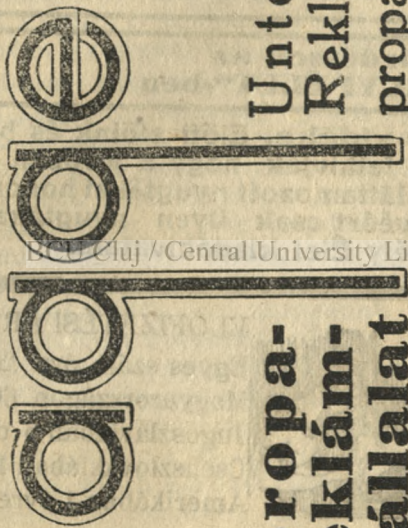
Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Kiadóhivatal és nyomda: Bulevardul Regele Ferdinand 5.

Praktikus találmányok gyors értékesítése. Kereskedelmi és ipari társulások, kül- és belföldi képviselők közvetítése.

BUCUREȘTI,

ARAD, TIMIȘOARA, CLUJ, ORADEA, BRAȘOV, SATUMĂRE, CERNĂUȚI, IAȘI, CONSTANȚA, CRAIOVA

Reklám-propaganda és reklám-vállalat

Unternehmung für Reklame und Reklam-propaganda

Teljes felelősséggel vállaljuk — legolcsóbban és leggyorsabban, — bel- és külföldi vállalatok gyártmányainak kül- és belföldi propagálását a létező összes reklámlehetőségek felhasználásával. Reklám-tárgyakat, hirdetményeket és hirdetéseket a legrövidebb időn belül elhelyezünk bármely országban vagy városban: mozikban, strandokon, villamosokon, autobuszokon, pályaudvarokon, postahivatalokban, lapokban, uccai hirdetőszlopokon, fürdőhelyeken, vasutakon és hajókon, szállodákban és kávéházakban, sporttelepeken és országutakon. Propagálunk rádió, körlevelek és röpcéduliák útján, vállaljuk áruminták szétosztását. Reklám ügyekben díjtalanul adunk szaktanácsot, készítenk tervet és költségvetést. Egszen röviden: ajánlatunk révén megtakarítunk rengeteg feleslegesen elpazarolt időt, céltalanul kidobott pénzt és hiábavaló fejtorést, mert eredményteljes reklámpropagandát csak tapasztalatokban gazdag, elhivatott szakemberek fejthetnek ki.

Kérjen ajánlatot az erdélyi központtól: Arad, Palatul Banca Românească. — Telefon 520.